

Postupanje zdravstvenih djelatnika u slučaju postavljanja sumnje na COVID-19, bolest uzrokovanu novim koronavirusom (SARS–CoV-2)

🕒 Objavljeno: 26. veljače 2020.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Klinika za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“

Ove će se upute redovno završavljati u skladu s razvojem epidemiološke situacije.

Verzija 11, 16. ožujak 2020.

Prema raspoloživim podacima, inkubacija COVID-19 iznosi 2 do 14 dana, s medijanom 5-6 dana. Za sada postoje ograničena saznanja o punom spektru kliničke slike oboljelih, iako su najčešće zabilježeni simptomi povišena tjelesna temperatura, kašalj, otežano disanje, bolovi u mišićima te umor i opća slabost. Teža klinička slika i potreba intenzivnog liječenja češća je u osoba starije životne dobe, kao i u onih osoba koje imaju komorbiditete.

Nema cjepiva niti specifičnog lijeka. Liječenje je suportivno.

U svrhu pravovremenog postavljanja sumnje i detekcije oboljelog sa COVID-19, svaki zdravstveni djelatnik u primarnom kontaktu s pacijentom koji ima znakove akutne respiratorne bolesti treba postaviti pitanje o:

- nedavnom putovanju u područja zahvaćenom COVID-19 epidemijom,
- kontaktu sa oboljelima od COVID-19 (vjerojatnim ili potvrđenim slučajem).

Sumnja na infekciju COVID-19, koja zahtijeva laboratorijsko testiranje postavlja se u slučaju kad su zadovoljeni sljedeći kriteriji:

1) Pacijent pokazuje znakove i simptome akutne respiratorne infekcije (nagli početak barem jednog od sljedećeg: kašalj, povišena tjelesna temperatura, kratkoća daha) i nije moguće objasniti simptome drugom etiologijom i putovao je ili boravio u zemlji/području s lokalnom ili raširenom transmisijom* bolesti unazad 14 dana prije početka bolesti.

Ili

2) Pacijent s bilo kojim simptomima respiratorne bolesti koji je unazad 14 dana od početka simptoma bio u bliskom kontaktu s bolesnikom koji je klasificiran kao vjerojatan ili potvrđeni slučaj COVID-19.

Ili

3) Pacijent s teškom akutnom respiratornom infekcijom– povišena tjelesna temperatura i barem jedan od znakova respiratorne bolesti (tj. kašalj, kratak dah) koja zahtijeva hospitalizaciju, a koja se ne može objasniti drugom etiologijom.

Bliski kontakt uključuje sljedeće:

- Dijeljenje zajedničkog kućanstva s oboljelim od COVID-19
- Izravan tjelesni kontakt s oboljelim od COVID-19 (npr. rukovanje)
- Nezaštićen izravan kontakt s infektivnim izlučevinama oboljelog od COVID-19 (dodirivanje korištenih maramica golom rukom ili npr. ako se bolesnik iskašlje u osobu)
- Kontakt licem u lice s COVID-19 bolesnikom na udaljenosti manjoj od dva metra u trajanju duljem od 15 minuta

Boravak u zatvorenom prostoru (npr. učionica, soba za sastanke, čekaonica u zdravstvenoj ustanovi itd.) s COVID-19 bolesnikom u trajanju duljem od 15 minuta na udaljenosti manjoj od dva metra

- Zdravstveni radnik ili druga osoba koja pruža izravnu njegu oboljelom od COVID-19 ili laboratorijsko osoblje koje rukuje s uzorcima oboljelog bez korištenja preporučene osobne zaštitne opreme (OZO) ili ukoliko je došlo do propusta u korištenju OZO
- Kontakt u zrakoplovu ili drugom prijevoznom sredstvu s bolesnikom dva mjesta ispred, iza, ili sa strane ili na udaljenosti manjoj od jedan metar; suputnici ili osobe koje skrbe o bolesniku tijekom putovanja; osoblje koje je posluživalo u dijelu zrakoplova u kojem sjedi bolesnik (ako težina kliničke slike ili kretanje bolesnika upućuje na izloženost većeg broja putnika, bliskim kontaktima se mogu smatrati putnici cijelog odjeljka ili cijelog zrakoplova).

* Zahvaćenim područjima smatraju se države za koje Svjetska zdravstvena organizacija navodi da imaju lokalnu ili raširenu transmisiju bolesti, a prema objavama u dnevnim izvještajima Coronavirus disease (COVID-2019) situation reports, koji se mogu naći na ovoj poveznici:

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situation-reports> (<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situation-reports>)

Kriteriji služe kao preporuka/vodič za daljnju obradu i postupanje. Oboljele treba procjenjivati od slučaja do slučaja, jer klinička slika i epidemiološka anamneza mogu odstupati ili biti nejasni.

ECDC donosi definiciju vjerojatnog i potvrđenog slučaja kako slijedi:

Vjerojatan slučaj

Oboljeli sa sumnjom na COVID-19 u kojeg je rezultat testiranja na SARS-CoV-2 neodrediv ili pozitivan test na pan-coronaviruse.

Potvrđen slučaj

Osoba s laboratorijski potvrđenom infekcijom SARS-CoV-2, bez obzira jesu li prisutni klinički simptomi i znakovi.

Kad zdravstveni djelatnik na temelju gore navedenih kriterija postavi sumnju na infekciju SARS-CoV-2, važno je pravilno klinički zbrinuti oboljelog te provesti potrebnu dijagnostičku obradu.

Daljnji postupak ovisi i o tome gdje je postavljena sumnja na COVID-19 (ambulanta primarne zdravstvene zaštite, bolnica i sl.) i težini kliničke slike oboljelog.

1. Postupak sa sumnjom ako težina kliničke slike zahtijeva hospitalizaciju

1.1. Ako sumnju postavlja **liječnik PZZ**, oboljelog treba uputiti u u Kliniku za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ (područje Zagreba) ili teritorijalno nadležne regionalne zdravstvene ustanove, koje su prijavile mogućnost izolacije bolesnika i imaju infektološke klinike/odjele/službe.

Bolesnika je prije upućivanja na pregled/premještaj potrebno **najaviti telefonom** dežurnom liječniku (nadslužbi) u Klinici/odjelu/, ne uvoditi ga u čekaonicu, već ga, u dogovoru sa dežurnim osobljem, **direktno uvesti u ambulantu za izolaciju**. Ovisno o težini kliničke slike, dogovara se po potrebi premještaj oboljelog u Kliniku za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“.

Bolesnika može voziti u bolnicu član kućanstva koji je ionako već s njim u kontaktu ili hitna medicinska služba. Ne smije se radi vožnje bolesnika u bolnicu izložiti osobu koja nije ranije s bolesnikom bila u kontaktu ili koja nema propisanu zaštitnu opremu.

Ako sumnju na bolest postavi **kliničar u bolnici** u kojoj je bolesnik hospitaliziran ili došao na hitni prijem, dogovara izravno s Klinikom za infektivne bolesti slanje uzoraka za laboratorijsku dijagnosiku i obavještava o sumnji teritorijalno nadležnog epidemiologa.

Ako sumnju na bolest postavlja liječnik **hitne medicinske pomoći**, u dogovoru s dežurnim liječnikom nadležne bolnice dogovara transportiranje pacijenta u bolnicu. Bolnica po prijemu obavještava o sumnji teritorijalno nadležnog epidemiologa.

Ako bolesnik posumnja da boluje od COVID-19, treba se javiti telefonom izabranom liječniku.

Ako se sumnja postavi i bolest potvrdi kod osobe dobrog općeg stanja, s blagim simptomima bolesti te ako su popunjeni izolacijski kapaciteti nadležne bolnice, dolazi u obzir:

- hospitalizacija u drugoj bolnici uz dogovor i provjeru izolacijskih kapaciteta druge bolnice, ili
- liječenje kod kuće, ako u kućanstvu nema osoba starije životne dobi ili s osoba kroničnim bolestima, uz uvjet da su ispunjeni uvjeti za liječenje kod kuće, u skladu s preporukama navedenim na poveznici:

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situation-reports> (<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situation-reports>)

2. Uzorke oboljele osobe sa sumnjom na COVID-19 šalju se u laboratorij Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ uz prethodnu najavu na navedeni kontakt telefon:

- 01/2826-283 tijekom radnog vremena (ponedjeljak – petak)
- 091/4012-687 izvan gore navedenog vremena

Klinički materijal za dokazivanje infekcije s SARS-CoV-2:

- a. Gornji dišni putevi
  - Bris nazofarinksa i orofarinksa
  - Aspirat nazofarinksa
- b. Donji dišni putevi:
  - Bronhoalveolarni lavat (BAL)
  - Sputum
  - Traheobronhalni aspirat
- c. Serum

Uzorkovanje:

- Aspirati, sputum i BAL se prikupe u sterilnim posudicama za urin ili stolicu
- Oba brisa nazo- i orofarinksa se **zajedno** stavljaju u tekući medij (Hanks medij ili sterilna fiziološka otopina). Koristiti što manju količinu tekućeg medija, ali tako da vršni dijelovi briseva budu u potpunosti uronjeni u medij.

Napomena: Koristiti samo plastične štapiće sa sintetskim vlaknima (npr. najlon) za uzimanje brisa. Korištenje drvenih štapića i pamučne vate može rezultirati lažno negativnim nalazima.

- Krv vadite u „*vacutainer*“ bez anti-koagulansa i tako pošaljite. Serum nemojte odvajati.
- Svi uzorci moraju biti označeni imenom pacijenta, tipom uzorka i datumom uzimanja uzorka.
- Posudice se dobro zatvore i zajedno s upijajućim materijalom (papirnati ručnici ili staničevina) se sprema unutar ziplock vrećice. Ziplock vrećice se potom stave u čvrstu posudicu.
- Uzroci se do slanja čuvaju na +4°C. Uzorak se šalje na „plavom ledu“ (pingvini) i unutar 48 h od uzorkovanja moraju stići u dijagnostički

laboratorij.

- Kako je dinamika infekcije još uvijek nepoznata preporuča se slanje što više mogućih, gore navedenih uzoraka. Ne preporuča se slanje samo uzoraka gornjih dišnih puteva.
- Upute za pakiranje i slanje uzoraka se mogu pogledati na web-stranicama:
- <http://www.bfm.hr/page/koronavirus>
(<http://www.bfm.hr/page/koronavirus>)
- https://www.youtube.com/watch?v=z2b6dHiVS6U&feature=emb_title
(https://www.youtube.com/watch?v=z2b6dHiVS6U&feature=emb_title)

Adresa slanja:

Klinika za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“

Jedinica za znanstvena istraživanja

Mirogojska 8

10000 Zagreb

Uz uputnicu molim poslati kratki ispunjeni upitnik dostupan na web stranici Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“. Pacijenti moraju zadovoljavati kliničke i epidemiološke kriterije. Bez ispunjenog uputnika neće se raditi dijagnostika.

Zadnja ažurirana verzija dijagnostičkih uputa je dostupna na web stranici Klinike: www.bfm.hr (<http://www.bfm.hr/page/koronavirus>)

3. Po postavljanju sumnje, liječnik treba ispuniti prvi dio anketnog obrasca i poslati ga u Hrvatski zavod za javno zdravstvo. U slučaju laboratorijske potvrde, liječnik treba odmah telefonom obavijestiti epidemiologa Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo na broj 01 / 46 83 004 ili na mobitel pripravnosti 098 22 77 53 dostupan 24 sata 7 dana u tjednu

Epidemiolog HZJZ-a odmah će telefonski obavijestiti teritorijalno nadležnog epidemiologa koji će poduzeti mjere identifikacije kontakata sa svrhom daljnjeg zdravstvenog nadzora.

Preporuke o mjerama prevencije i suzbijanja širenja zaraze u zdravstvenim ustanovama u slučaju postavljanja sumnje na novi koronavirus (SARS-CoV-2)

S obzirom da putovi prijenosa SARS-CoV-2 nisu do kraja razjašnjeni, preporuča se primjena mjera predostrožnosti u slučaju postavljanja sumnje na SARS-CoV-2.

Oboljelom pod sumnjom na COVID-19 treba staviti kiruršku masku, smjestiti ga u zasebnu prostoriju/sobu i zatvoriti vrata (ako je moguće u sobu za izolaciju oboljelih s infekcijama koje se prenose zrakom). Ukoliko se radi o više bolesnika, preporuča se kohortiranje (prijem i smještaj bolesnika unutar jednog odjela) oboljelih sa potvrđenom COVID-19. Kohortiranje oboljelih sa sumnjom u istoj sobi preporuča se izbjegavati. Eventualno se mogu kohortirati oboljeli sa sumnjom sa istom epidemiološkom anamnezom (izloženost), ali i tada samo ako nema mogućnosti da se odvoje.

Zdravstveni djelatnici trebaju primjenjivati standardne mjere zaštite pri kontaktu s bolesnicima, što podrazumijeva primjenu mjera za sprečavanje infekcija koje se prenose kontaktnim putem (jednokratni ogrtač/pregača, jednokratne rukavice, zaštitne naočale) i zrakom (minimalno kirurške maske, a po mogućnosti FFP2 maske). Kod intervencija koje generiraju aerosol (npr. intubacija, bronhoskopija) koristiti FFP3 masku.

Ovdje se nalazi obrazac za oboljelog kod kojeg se sumnja na bolest uzrokovanu novim koronavirusom.

Obrazac za oboljele sa sumnjom na 2019-nCoV – infekciju novim koronavirusom (SARS-CoV-2)/bolest koju uzrokuje (COVID-19) možete preuzeti ovdje: COVID-19 anketa prema WHO (<https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-zarazne-bolesti/postupanje-zdravstvenih-djelatnika-u-slucaju-postavljanja-sumnje-na-novi-koronavirus-2019-ncov/attachment/covid-19-anketa-prema-who/>)

Obrazac za oboljele pod sumnjom verzija 2 31_01_2020 (PDF, 750.4 KB)

Prvi dio obrasca popunjava liječnik koji je postavio sumnju na COVID-19 bolest, a ostatak obrasca popunjava kliničar koji liječi oboljeloga, te ako sumnja udovolji definiciji vjerojatnog ili potvrđenog slučaja, odmah šalje obrazac u HZJZ, koji je dužan sve vjerojatne i potvrđene slučajeve u roku od 24 sata prijaviti u SZO i ECDC uključujući podatke s obrasca (bez osobnih identifikatora). O načinu slanja obrasca, koji je najpogodniji za kliničara, dogovoriti telefonom 01/46 83 004 ili na mobitel pripravnosti 098 22 77 53.

“ *Važna napomena: Osoba koja misli da pati od bolesti uzrokovane novim koronavirusom COVID-19, treba se najprije javiti telefonom izabranom liječniku*